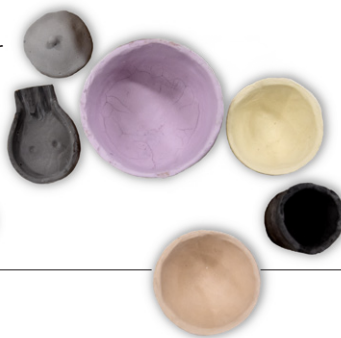

Unge laver
keramik
sammen

/s.7

Børn
med angst
får hjælp

/s.12

GENBRUG
– gamle sten
bliver til nye huse

/s.14

Gentofte

LIGE NU

December 2022
Nr. 06 | 22. årgang

Spar på energien

Skru ned for varmen og hop i trøjen **Side 4-5**

Mangler du én at holde jul eller nytår med?

Du kan blive juleven, hvor du er med til at skabe fællesskaber i julen, eller du kan finde andre at fejre nytårsaften med.

Sådan bliver du juleven

Mangler du et sted at holde jul, eller har du plads og hjerterum til at invitere en ekstra gæst med til jul i dit hjem? Så kan du gå ind på julevenner.dk

Du kan også ringe til Røde Kors Parat på tlf. 3529 9660. Her sidder frivillige klar til at hjælpe dig med at tilmelde dig som vært eller gæst.

Spring ind i 2022 med nytårsvenner

Hvis du søger nogen at fejre nytår med, så kan du finde nytårsvenner til en hyggelig middag eller et brag af en fest.

Du kan læse mere på nytarsvenner.dk. Du skal oprette en gratis profil på Boblberg for at søge efter nytårsvenner. Boblberg og Røde Kors samarbejder for at sikre, at så få som muligt sidder ufrivilligt alene juleaften og nytårsaften.

Kalder børn og unge: Vær med til at arrangere bogfest

På årets Bogforum fik børn og unge fra Gentofte Hovedbiblioteks klubber overrakt en kæmpe check fra fonden DBK (Danske Boghandlers Kommissionsanstalt), som støtter initiativer for læselyst.

De 35.000 kr. skal bruges til at udvikle BOGFest for børn og unge, og det er ungerne selv, der sætter retningen.

Børne- og ungefællesskaberne på Gentofte Hovedbibliotek mødes i klubber en gang om måneden om naturvidenskab, bøger og kreativitet. De mødes også om at planlægge den årlige BOGFest – en forårsdag med fuld knald på læseglæde og det, der interesserer børn og unge.

Kender du et barn eller en ung, som skal være med?

Så kontakt børnebibliotekar Helle Appelby på hfa@gentofte.dk.

BOGFest for børn og unge løber af stablen lørdag den 29. april 2023.

Er du pårørende til en med demens?

Du har mulighed for at deltage i demensskole, hvor du møder andre, der står i samme situation som dig, og hvor du kan blive klogere på demens.

Demensskolen er et tilbud målrettet ægtefæller, børn, svigerbørn, børnebørn og andre nært pårørende til mennesker med en demenssygdom. Et forløb strækker sig over tre aftener og indeholder temaerne: viden om demens, kommunikation og samarbejde med mennesker med demens samt juridiske- og sociale forhold. Det er et sammenhængende forløb, og det er en fordel at deltage alle tre aftener, men ikke et krav. Det er gratis at deltage.

Tid og sted:

8. marts kl. 17-19
15. marts kl. 17-19
22. marts kl. 17-19

Egebjerg i Festsalen, Sognevej 3, 2820 Gentofte. Tilmelding senest den 21. februar på telefon 3998 4939 på hverdage kl. 8.30-10. Læs mere på gentofte.dk/demens

10 år med bogbytte

Gentofte har otte bogbørser, hvor alle er velkomne til at stille en god bog og tage en bog. De første tre i Hellerup, Jægersborg og Ordrup kom i 2012, så her er der jubilæum: Ti år med gode byttebøger, bæredygtig læselyst, godt naboskab og nye samtaler.

Frivillige sørger for, at bogbørserne har gode bøger på hylderne. En af dem er Nina Moestrup. Sammen med

et par andre passer hun Bogbørsen i Hellerup, der står mellem Ahlmanns Allé og Duntzfelts Allé. Vi mødte hende ved bogbørsen:

– Bogbørserne er en fantastisk, genial idé. Det siger de mange, jeg møder her hver uge, og jeg er helt enig.

Jeg er selv pensioneret bibliotekar, jeg har en stærk

ordenssans, og jeg nyder at holde bogbørsen pæn og fyldt med gode bøger. Og jeg kan se, at det virker. God litteratur bliver jo aldrig forældet, siger Nina Moestrup.

Tillykke til alle med ti år med bogbørserne. Måske der står en bæredygtig julegave og venter på en ny læser?

Find din nærmeste bogbørs på gentofte.dk/bogborsen

LEDER

]] Jeg ønsker alle en rigtig glædelig jul og et godt nytår.

Michael Fenger, borgmester

Sammen klarer vi de store udfordringer

Sidste år fejrede vi jul i skyggen fra corona. Mundbind, vaccinepas og coronatests var en del af hverdagen for alle, kulturlivet var lukket ned, og der var restriktioner i blandt andet butikslivet, på restauranter og i den offentlige transport. Det kan føles som meget lang tid siden, og alle er nok ikke klar over, at corona igen fylder i vores plejeboliger og sociale institutioner med særligt udsatte og sårbare borgere, hvor der bliver testet to gange ugentligt. Men glædeligt er det, at corona ikke sætter en stopper for det aktive og sociale liv, som de fleste af os sætter pris på.

2022 har som de seneste år været præget af kriser og uforudsigelighed. Aktuelt den energikrise, der som en konsekvens af krigen i Ukraine har sendt prisen på varme og el på himmelflugt og skabt en mere usikker forsyningssituation. Vi skal alle bruge mindst mulig varme og el i de kommende måneder, og kommunalbestyrelsen har derfor vedtaget en række tiltag i de kommunale bygninger; f.eks. at temperaturen er skruet ned til 19 grader.

I det krigsramte Ukraine, hvor Rusland målrettet angriber energiforsyningen, har den manglende el og varme store konsekvenser i den kolde vinter. Det er en forfærdelig situation, og vi må forvente, at endnu flere vil flygte fra landet i den kommende tid. Der er pt. ca. 400 fordrevne fra Ukraine i Gentofte Kommune, og regeringen har meldt ud, at vi skal forberede os på at modtage i alt 522 medborgere. Det er vi klar til, lige som vi også vil være klar med daginstitutioner og skoletilbud – og en god modtagelse i tæt samspil med de frivillige organisationer.

Energikrisen har meget tydeligt understreget behovet for en grøn omstilling af både vores energiproduktion og vores energiforbrug. Gentofte Kommune er aktuelt sammen med Horsens den kommune, hvor fjernvarmeudbygningen går hurtigst. Vi har gode aftaler og god dialog med vores entreprenører. Vi er klar over, der alligevel er borgere, som må vente, selv om de helst vil have fjernvarme her og nu. Og situationens alvor taget i betragtning er vi i gang med at undersøge, hvad man kan gøre for at få yderligere fart i fjernvarmeudbygningen.

Den grønne fjernvarme er en vigtig del af den klimaplan, som kommunalbestyrelsen vedtog i oktober, og som nu er blevet godkendt af det internationale netværk af verdens mest klimaambitiøse byer, C40. Klimaplanen sætter retningen for, hvordan vi i Gentofte vil bidrage til den grønne omstilling både på kort og på lang sigt. Vi har sat et ambitiøst mål om at reducere klimaaftrykket i Gentofte med 90 procent i 2030 – langt mere end det nationale mål på 70 procent reduktion – og har derfor samlet mere end 50 konkrete tiltag, der skal bringe os derhen. Alle tiltag, der foregår helt lokalt, og som vi alle har en rolle i at få til at ske.

Vi er godt på vej, og alle kan tage ansvar med konkrete handlinger derhjemme og i de fællesskaber, vi er en del af. Vi skal passe på de ældre og sårbare og tage os af de mennesker, der på ulykkeligvis har måttet forlade deres hjem i Ukraine. Vi skal spare på energien og tage de klimaansvarlige valg. Det er store udfordringer, vi – og resten af samfundet – står midt i. Men jeg synes også, vi står rigtig stærkt i Gentofte i forhold til at handle og hjælpe, hvor vi kan.

Jeg ønsker alle en rigtig glædelig jul og et godt nytår.

Michael Fenger
Borgmester

Spar på energien

Vi skal spare på el og varme, fordi der mangler energi i Europa. Du kan være med til at sikre, at der er energi nok til alle ved at følge gode spareråd. Samtidig kan du gøre din el- og varmeregning mindre.

Skru ned for varmen

Hold rumtemperaturen på 19-21 grader. Du sparer 5 procent på varmeregningen for hver grad, du sænker temperaturen.

Sluk for varmen, mens du lufter ud

Luft ud 2-3 gange om dagen i 5-10 minutter og sluk for radiatoren imens.

Tag en sweater på

Måske en flot, ny, hjemmestrikket model. Hold varmen med uld og lune sokker, hav et tæppe parat i sofaen og ekstra, uldne sokker til gæster.

Tag korte bade

Gør dine varme bade kortere. Hvis du forkorter fem af familiens ugentlige brusebade ned fra 15 til 5 minutter, kan du spare op mod 5.000 kr. om året.

Fyld vaskemaskinen op

I gennemsnit vasker vi danskere kun 3,2 kg tøj ad gangen, selvom vores vaskemaskiner er beregnet til 5-6 kg eller 7-8 kg.

Vask ved 20 eller 30 grader og brug tørresnen

Vask tøjet ved 20 i stedet for 40 grader, så sparer du 55 procent af elforbruget. Hæng tøjet til tørre i stedet for at bruge tørretumbler. Det koster næsten 22 kr. hver gang, du tørrer dit tøj i en C-mærket tørretumbler og 6 kr. pr. gang i en A+++-mærket tørretumbler.

Skift til LED - og sluk lyset, når du går

Sluk lyset i de rum, du ikke opholder dig i. Og vælg LED næste gang du skal købe nye pærer. Hvis du fx udskifter fem halogenspots på 35 watt med LED, sparer du 850 kr. om året på din elregning.

Hold 5 grader i køleskabet og -18 i fryseren

For hver grad du sænker temperaturen i køleskabet, stiger forbruget med 5 procent. For hver grad temperaturen kommer under -18 grader i fryseren, stiger dit elforbrug med ca. 2-3 procent.

Fyld opvaskemaskinen op - og skru ned

Fyld opvaskemaskinen helt op og vask ved lavere temperatur. Hvis opvasken klares ved 50/55 grader, bruger det 10-20 procent mindre strøm end opvask ved 65 grader. Spar ca. 450 kr. om året, hvis du fylder opvaskemaskinen op hver gang – dvs. kun kører to gange ud af tre.

Sluk kontakt

Slip af med standbyforbruget ved at slukke på kontakten eller hive stikket ud på opladere og elektronik, du ikke bruger. Eller brug et tænd-/sluk ur. Især ældre apparater og apparater tilsluttet internettet kan have et højt standbyforbrug.

Forbered din bolig til vinter

Selv mindre energioptimerende tiltag kan medføre store besparelser på varmeregningen – det behøver ikke at være stort og omfattende. Fx er der meget at hente ved at tætte små huller og sprækker i hjemmet og ved at gøre varmeanlægget klar til vinter. På spareenergi.dk kan du se, hvad du kan gøre.

Lån et SparOmeter på biblioteket

SparOmeteret er en lille elmåler, der sættes i stikkontakten og viser dig, hvor meget strøm dine apparater bruger, og hvad det koster. Du kan låne et SparOmeter på dit lokale bibliotek.

Ved beregning af besparelser har vi brugt en elpris på 5,5 kr./kWh.

– Jeg synes, at det har givet stof til eftertanke. At man bare har brugt løs uden at tænke over det. Jeg stammer fra efterkrigstiden, så jeg har jo været vant til at spare, ikke at smide væk og gemme rester. Jeg kan tydeligt se forskel med vores børn og børnebørn. De har jo slet ikke det samme forhold til energi og forbrug, så det er hårdere for dem.

Irene

– Jeg har en moderne hokasse. Man kan også bruge den til gryderetter. Man skal lige koge gryderetten op, så den bliver godt gennemvarm, og så pakke den ned i hokassen.

Irene

– Man kan sagtens tage nogle gode fornuftige husråd som at holde sig selv varmt påklædt og generelt slukke for lys, som kun er til pynt, eller man har tændt af vane.

Jacob

– Jeg har kun radioen tændt, når det er allermost nødvendigt, og jeg vil høre nyhederne. Jeg render nærmest rundt med lommelygte om aftenen, indtil der er et tv-program, jeg vil se. Jeg synes, at det er meget usikkert det hele, især i forhold til hvor stor min elregning bliver.

Mia

GENTOFTE KLAR TIL EVENTUEL NEDLUKNING AF ELNETTET

På grund af den nuværende energikrise har Energistyrelsen varslet, at det kan blive nødvendigt at afbryde strømmen til et geografisk område i op til to timer ad gangen – et såkaldt rullende brownouts.

Det kan blive konsekvensen, hvis der ikke bliver produceret nok strøm til at klare efterspørgslen.

Energistyrelsen vurderer dog, at risikoen for brownouts er meget lille i denne vinter, fordi de danske lagre er fyldt med gas, som kan bruges til at producere strøm. Til gengæld er risikoen større næste vinter – altså vinteren 2023-24, fordi vi på nuværende tidspunkt ikke ved, om vi også har fyldte gaslagre til den tid.

Skulle det ske – enten denne vinter eller næste – at Energistyrelsen iværksætter et brownout i vores område, har Gentofte Kommune en plan for, hvordan det skal håndteres, og hvordan vi sikrer en fortsat drift af alle kritiske funktioner i kommunen.

Helt overordnet vil kommunen håndtere et brownout som andre beredskabsmæssige hændelser, fx brand, storm, oversvømmelser m.m., hvor den sektor, der har ansvaret for området til daglig, også har ansvaret for fortsat drift.

Flere unge bruger snus

Tandplejen oplever flere og flere unge med skader i munden som følge af brug af snus. De unge kan nu få hjælp til at stoppe med at bruge snus hos Stoplinien.

Mere end hver tiende ung på ungdomsuddannelserne i Gentofte bruger snus-lignende produkter som snus, tyggetobak og nikotinposer. Forbruget er som i resten af Danmark steget støt gennem de sidste fem år – især blandt de unge. Det er bekymrende, fordi nikotinen er særligt skadelig for børn og unge.

Stigningen af unge, der bruger nikotinprodukter, ses også hos den kommunale tandpleje, fortæller konstiteret overtandlæge Anne Hagedorn Mønster.

– Vi finder snusrelaterede skader relativt hyppigt. Hver behandler oplever det ca. én gang om ugen.

Undersøgelser viser imidlertid, at knap halvdelen af de unge brugere gerne vil stoppe med at bruge snus. Men ét er at ønske at stoppe, noget andet er at gøre det. Derfor har Gentofte Kommune indgået et samarbejde med Stoplinien, som man kan kontakte, hvis man har brug for hjælp til at stoppe med at

bruge nikotinprodukter – og alle unge mellem 15 og 25 år, der går på en grundskole eller ungdomsuddannelse i kommunen, kan frit benytte sig af tilbudet. Den kommunale tandpleje kan også henvise til Stoplinien.

I tandlægestolen

Den kommunale tandpleje har allerede længe spurgt ind til de unges vaner omkring røg og snus ud fra et sundhedsfremmende perspektiv, fortæller Anne Hagedorn Mønster:

– Vi vil jo gerne nå de unge, før de begynder at ryge eller bruge snus. Så vi spørger, om de kender til snus, og hvordan det er i deres klasse og blandt venner i fritiden. Og så tager vi udgangspunkt i det og fortæller om skadevirkninger m.m.

Tandplejen oplever primært midlertidige forandringer i form af slimhindeforandringer, men også misfarvning af tænderne hos de unge og permanente skader som tilbagevirkning af tandkødet, fortæller Anne Hagedorn Mønster:

– Hvis en ung bruger snusprodukter, vil de årlige tandeftersyn ofte vise skader på tandkødet, mundslimhinden og tænderne.

Hvis Tandplejen oplever skader i munden, opfordrer de den unge til at stoppe med at bruge nikotinprodukter:

– Når vi finder skader i munden, taler vi altid med den unge om, hvad vi ser og spørger ind til det. Nu kan vi også henvise til Stoplinien for hjælp. Vi er jo de eneste, der kigger de unge i munden og er på den måde nøgleaktører både i forhold til at opdage og forebygge et forbrug – forældre og lærere kan faktisk have svært ved det.

» Hvis en ung bruger snusprodukter, vil de årlige tandeftersyn ofte vise skader «

Anne Hagedorn Mønster

Tandplejen oplever, at mange forældre ikke ved, at deres unge bruger snusprodukter, og de kender heller ikke skadevirkningerne af det. Generelt har forældre ikke en lige så restriktiv holdning til snus og lignende røgfri produkter, som de fx har til rygning, og mange forældre taler ikke om røgfrie nikotinprodukter med deres børn, når de rammer teenageårene.

Snus skader hjernens udvikling

Nikotin er særligt skadelig for børn og unge, fordi nikotinen kan påvirke hjernens udvikling. Blandt andet kan det have en skadelig effekt på den kognitive funktion i forhold til koncentration, motivation og impuls kontrol. Ligesom nikotinen har en skadelig effekt på det psykiske helbred og kan medvirke til symptomer på angst, depression og stress. Børn og unge er desuden i større risiko for at blive afhængige af nikotin, da deres hjerner er mere påvirkelige. ■

KONTAKT STOPLINIEN

Ring på 8031 3131. Stoplinien har åbent mandag til torsdag kl. 10 til 20 og fredag kl. 10 til 16.

Send en sms med teksten 'snusfri GK' til 1231

– så bliver du ringet op af en rådgiver. Rådgiveren taler med den unge om, hvad der motiverer den unge til at ville stoppe, hvad der kan hjælpe, og hvilke konkrete mål der kan være. Hvis den unge ønsker det, kan den unge fortsætte i et forløb med tidspunkter, hvor rådgiveren ringer den unge op.

Stoplinien er etableret af Sundhedsstyrelsen og rådgiver både om ryggestop og snusstop.

Læs mere på myteromsnus.dk og snusfornuft.dk

Foto fra kampagne: Myter om snus.

Keramikholdet er et af Ungdomsskolens mest populære hold.

Fællesskaber i høj kurs på Ungdomsskolen

Værkstedet emmer af fordybelse og af leg. 12 unge er i gang med at dreje, dekorere og glaserer alt fra skåle og vaser til julepynt og dødningshoveder, så de kan blive klar til brænding. Vi er med til denne sæsons sidste aften på Gentofte Ungdomsskoles keramikhold.

Snakken går på tværs af bordene og hen over the og kiks. Der udveksles erfaringer med farver, teknikker og meget mere. En ung fra et tidligere hold kommer forbi og henter sit færdige, glaserede lertøj. Flere vil gerne meldes til næste keramikhold, der kører i løbet af foråret, heriblandt Kajsa fra 8. klasse på Gentofte Skole:

– Jeg gik også til keramik sidste år, men jeg vil prøve at komme ind igen, fordi der er så god stemning her.

Claudia, der går i 8. klasse på Maglegårdsskolen, stemmer i – hun vil også gerne gå til keramik igen:

– Der er et godt fællesskab her, og man kan møde elever fra andre skoler. Det er meget federe end at

sidde med sin telefon derhjemme. Faktisk er Kajsa og jeg blevet gode veninder efter at have gået til keramik sammen.

Fællesskab omkring keramikken

De 12 unge, der de sidste ti uger har gået til keramik på Gentofte Ungdomsskole, kommer fra forskellige skoler i Gentofte. For nogle af de unge er det første gang, de går til et hold på Ungdomsskolen. Andre har prøvet det før. Regine fra 8. D på Maglegårdsskolen har også gået til 'skriv din første sang' og 'italiensk madlavning'.

– Det er mega hyggeligt at gå på Ungdomsskolens hold. Der er søde mennesker. Og der er megen rummelighed.

Keramikholdet er et af ungdomsskolens mest populære hold. Det nære, hvor man har noget i hænderne og kan hygge sig sammen med andre, er i høj kurs.

– At arbejde med keramik giver ro i kroppen. Det er en rar følelse, at man kan fordybe sig i noget. Og der er en helt speciel atmosfære, som gør, at man bliver endnu mere passioneret i det, man laver. Jeg glæder mig altid til, at jeg skal til keramik, fortæller Claudia.

– Faktisk er jeg blevet så vild med det, at jeg er blevet tilmeldt en keramikefterskole, slutter hun af.

Man kan også høre summen i andre lokaler på Ungdomsskolen. Der er både 'boost basis-matematikken' og 'engelsk', hvor unge fra især fra udskolingsklasser får et ekstra fagligt boost, og 'japansk' og 'dansk som andetsprog'.

Gratis fritidsundervisning

Gentofte Ungdomsskole tilbyder gratis fritidsundervisning og aktiviteter til unge mellem 13 og 18 år, som enten bor eller går i skole i kommunen. Enkelte hold tilbydes fra 12 år.

» Det er mega hyggeligt at gå på Ungdomsskolens hold «

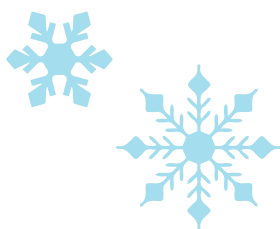
Regine

Der åbnes op for tilmelding til forårssæsonen i december. Her kan man tilmelde sig engelsk, matematik, japansk, fysik/kemi, keramik og andre kreative hold, baking class, culinary class, selvforsvar for piger, kanosejllads, parkour, yoga/mindfulness, spil og magi og meget mere.

Nogle hold kører hele året, mens andre er kortere forløb over fem til seks uger. Der er også enkelte workshops, som afholdes på en eftermiddag eller aften som fx 'lav din egen kernelædertaske'.

Læs mere på gentofteung.dk. Her kan man også tilmelde sig. ■

Kulturkalender

FOREDRAG

SUSANNE SØBERG: **Hop i havet – vinterbadning gør dig sund og glad**

I en travl og teknificeret hverdag kan det være lykken at være i kontakt med naturen året rundt. Ph.d. Susanna Søberg gør dig mentalt klar til at stikke tåen i vandet og indvier dig i de fordele, kuldechokket har for helbred og psyke. Susanna Søberg er ph.d. og internationalt førende forsker og ekspert i kulde- og varmeterapi. Tilmelding på genbib.dk/billetter

🕒 11. januar kl. 17
📍 Gentofte Hovedbibliotek

Mindful meditation

Der er mange fordele ved at praktisere regelmæssig meditation, heriblandt at blodtryk og puls sænkes, man bliver mere klar og fokuseret, og det reducerer stress. Denne formiddag kan du få ro i krop og sjæl, når coach Lise Lindvig guider dig ind i det meditative univers. Det kræver ingen forkundskaber at være med, og alle kan deltage. Tilmelding på genbib.dk/billetter

🕒 21. januar kl. 11.00-12.00
📍 Ordrup Bibliotek

KØBENHAVN – den generøse og den grumme arkitektur

Verdens bedste metro, verdens bedste byplan og verdens højeste livskvalitet. Er Danmarks hovedstad virkelig så god en by? Byen har de seneste årtier udviklet sig fra en fattig, nedslidt og forladt industriby til en attraktiv, rig og tæt bebygget bolig- og finansby. Politikens arkitekturredaktør Karsten Iversen vil beskrive udviklingen gennem en række konkrete eksempler – både de tabte muligheder og de generøse projekter. Tilmelding på genbib.dk/billetter

🕒 24. januar kl. 17.30
📍 Jægersborg Bibliotek

TJEK detaljer om plads og tilmelding direkte hos arrangørerne

Heksejagt

I Vangede starter sæsonens hekse-tema op med et historisk take på hekse. Lektor i historie og forfatter til bogen Heksejagt, Louise Nyholm Kallestrup, vil tage os med tilbage til det 15.-17. århundredes hekseprocesser i Europa. Her blev mere end 100.000 mennesker retsfulgt for hekseri og trolddom. Tilmelding på genbib.dk/billetter

🕒 2. februar kl. 19
📍 Vangede Bibliotek

LONE THEILS:

Diana - eventyret, tragedien, myten

Natten til den 31. august 1997 mistede prinsesse Diana livet i en voldsom bilulykke i Paris. Den chokerende nyhed fik millioner af mennesker verden over til at begræde tabet af Folkets Prinsesse, et ikon og en helt ekstraordinær kvinde, der havde formået at røre befolkningens hjerter som ingen anden i det britiske kongehus. Journalist og forfatter Lone Theils fortæller Dianas historie. Tilmelding på genbib.dk/billetter

🕒 7. februar kl. 19
📍 Ordrup Bibliotek

KUNST

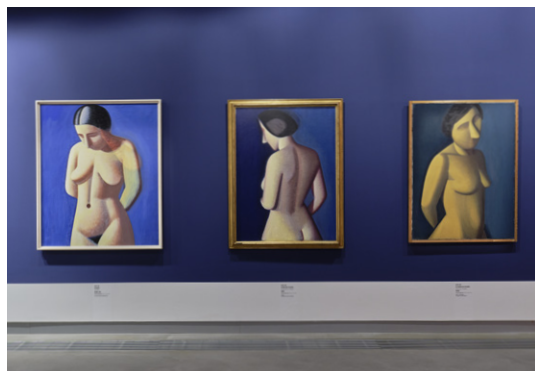

Foto: Anders Sune Berg

VILHELM LUNDSTRØM.

Farvens og formens fornyer

Vilhelm Lundstrøm (1893-1950) er vel nok den bedst kendte danske modernist. Trods Lundstrøms markante stilskift kan de fleste genkende ophavsmanden, når de står foran et af hans værker. Med en kronologisk indgangsvinkel sætter udstillingen fokus på Lundstrøms udvikling og fornyelse af dansk kunst.

🕒 Indtil 15. januar 2023
📍 Ordrupgaard

THE MULLAH:

Masar Sohail & Halfdan Pisket på Tranen

Vinterens udstilling på Tranen er et samarbejde mellem maler og videokunstner Masar Sohail (f. 1982) og serie-skaber og billedkunstner Halfdan Pisket (f. 1985). Det er en fortælling om en skriftklog gadedrengs udvikling fra kastebold mellem rettroende, bander og dæmoner

til besat vampirisk kriger. Udstillingen udfolder en tegneserie som totalinstallation i grænselandet mellem temapark, pop-op-bog og litterær biblioteksudstilling.

🕒 Indtil 22. januar
📍 Tranen på Hovedbiblioteket

Foto: Patrik Leonardsson

Halmstad Gruppen

Den svenske kunstnerkreds Halmstadgruppen dannes i 1929 af seks kunstnere med samme vision: At udforske og etablere den moderne kunst i Sverige. Gennem 5 årtier giver de et unikt indblik i et visionært tankeunivers med en altdominerende præmis om at følge sine ambitioner og drømme.

🕒 Indtil 28. maj 2023
📍 Øregaard Museum

SCENE

Vinterballet

Erotik, kraftfuld koreografi og dramatisk dans i verdensklasse! Bellevue Teatret fejrer kærligheden i to højdramatiske elskovsværker: Den verdenskendte koreograf Roland Petits ikoniske Le Jeune Homme et la Mort fra 1946 får endelig dansk urpremiere. Og det internationalt anerkendte kompagni Quorum Ballet danser deres storreste fortolkning af Shakespeares Romeo & Julie.

🕒 Premiere 1. februar
📍 Bellevue Teatret

MUSIK

KONCERT: Alberte Winding og band

Det nye spillested KULØR præsenterer Alberte Winding med band i Kulturhuset i Byens Hus. Alberte Winding har rørt generationer af voksne og børn i mere end 35 år. Glæd dig til at opleve Albertes sange om at finde kærligheden, om at holde gamle og nye venner i hånden, om de mørke dage og de lyse nætter. Billetter på kulorspillemsted.dk

🕒 20. januar kl. 20
📍 Kulturhuset i Byens Hus

LITTERATUR

THORE BJØRNVIG:

Thorkild Bjørnvig og tiden på Samso

En fortælling i ord, billeder og musik af Torkild Bjørnvigs søn, Thore. Da dramaet omkring Karen Blixen, som er skildret i filmen og bogen Pagten, var overstået begyndte Bjørnvig en ny fase af sit forfatterskab på Samso. Gennem fotografier, musik, personlige erindringer

Få overblik over kulturoplevelser tæt på GENTOFTE.DK/KALENDER

samt oplæsninger fra både Thorkild og Thore Bjørnvigs forfatterskaber får man et helt særligt indblik i Thorkild Bjørnvigs liv og tid. Billetter på genbib.dk/billetter

🕒 16. januar kl. 17
📍 Gentofte Hovedbibliotek

Bøger & barsel

Er du på barsel og mangler læseinspiration, så kig forbi vores barselscafé. Kulturformidler Sophie læser op fra udvalgte bøger og kommer med et par barselsvenlige anbefalinger. Vi laver sanglege med de små, og der bliver også tid til en snak og en kop kaffe. Den sidste fredag om måneden. Tilmelding på genbib.dk/billetter

🕒 27. januar kl. 10.30-12
📍 Dyssegård Bibliotek

Foto: Susanne Mertz

JAKOB LEVINSEN OM WALT WHITMAN: Sang om mig selv

I efteråret 2022 udkom Jakob Levinsens nyoversættelse af et af moderne amerikansk litteraturs absolutte hovedværker. Walt Whitmans Sang om mig selv, der ikke har været oversat til dansk i 50 år, er det første digt i livsværket Leaves of Grass og Whitmans mest kendte. Jakob Levinsen, der er forfatter, kritiker og oversætter, fortæller om Walt Whitmans hovedværk og om arbejdet med oversættelsen. Billetter på genbib.dk/billetter

🕒 8. februar kl. 17
📍 Gentofte Hovedbibliotek

BØRN

Skriv selv!

Forfatterskolen for børn og unge på Kulturskolerne har gjort et scoop med ny underviser. Hver torsdag kl. 16.15-18.00 mødes en flok af Gentoftes unge, i alderen 12-16 år, med Forfatter Line Leonhardt i Forfatterskolen. De holder til på Kulturskolerne, og i skriveundervisningen med Line er der fokus på at få de gode historier ud over rampen – og at have det rart

BØRN

Jul på Garderhøjfortet

Op til jul inviterer Garderhøjfortet til julehygge for hele familien. Her vil der være mulighed for at klippe gammeldags julepynt, skrive julekort med pen og blæk, lave små 'stånisser' til julebordet, eller man kan gå på jagt efter drillenisserne, der har stjålet telegrafstens morsebeskeder. Mere info på garderhojfort.dk

🕒 Alle weekender i december og i juleferien
📍 Garderhøjfortet

Familiekoncert med Beat & Brøl

I denne koncert med bandet Modmusik kommer I på en tur sammen med de to figurer Beat og Brøl rundt i det danske dyrerige for at besøge alle deres venner. Alle dyrene får en historie og en sang med på vejen af Anders på klaver/bas og Morten på guitar/banjo/percussion. Så mød op til koncert med gode beats, masser af brøl og gode musikalske historier. For familier med børn 3-8 år. Billetter på genbib.dk/billetter

🕒 26. januar kl. 16
📍 Gentofte Hovedbibliotek

WORKSHOP: Isskulptur

Billedhugger Søren Cip Nielsen fra Ice for kids har været her før med sin lastbil fyldt med isblokke og værktøj! Det er så skøn en workshop, at vi har inviteret ham igen. Du skal tage godt med tøj på, workshoppen er ude på parkeringspladsen, hvor du ud af en isblok skal skabe din egen skulptur. Du får mejsel, syl og sav og

skal så arbejde med det kolde materiale. Skulpturen får du med hjem. Så må du se, om du kan finde en god plads til den. Alder: Fra 7 år. Book billet på genbib.dk/billetter

🕒 4. februar kl. 13 og kl. 14
📍 Gentofte Hovedbibliotek

HØJTLÆSNING: Ane Bjørn læser påfugl

Kom og bliv inspireret til årets fastelavnsudklædning. Forfatter og illustratør Ane Bjørn besøger biblioteket og læser højt af sin fantastiske fine billedbog Påfugl. Momo drømmer om at blive en påfugl, selvom hans far har skaffet et sejt flyveoglekostume. Det er en tankevækkende fortælling for både børn og forældre om at blive set og mødt, som den man er. Efterfølgende vil Ane Bjørn udsmykke et af bibliotekets store facadevinduer med en kæmpe påfugle-Momo, så bliv hængende og se kunstneren i aktion. Alder: 4-9 år. Book billetter på genbib.dk/billetter

🕒 4. februar kl. 10-11
📍 Gentoftegade Bibliotek

TEATER: Djævelens lærling

Oplev forestillingen Djævelens Lærling, efter Kenneth Bøgh Andersens roman om den gode dreng Filip, der ved en fejltagelse bliver hentet til Helvede for at stå i lære som djævelens efterfølger. Selv om mørkets herre opdager, at Filip er den forkerte dreng, går han alligevel i gang med oplæringen. Peter Holst fra Det lille Turnéteater står med en elektrisk guitar og glider ubesværet fra Filip's åbne, ængstelige figur over i broldende djævelske og ondsksfulde skurke. Alder: 9-18 år. Billetter på genbib.dk/billetter

🕒 9. februar kl. 17
📍 Vangede Bibliotek

TEATER: Sneøjne

Sneøjne er en danseforestilling for de 0-4 årige med to dansere og en musiker. Sneøjne udforsker børns oplevelse af verden. Hvordan du vågner om morgenen til et uberørt snedækket landskab, hvor verden er ny og fin. Alt ser anderledes ud, og der er en særlig stemning af hemmelig poesi. Teatret Gazart har skabt en forestilling til de allermindste. Alder: 0-4 år. Billetter på genbib.dk/billetter

🕒 14. februar kl. 10
📍 Gentofte Hovedbibliotek

Kvinder bekender kulør i Byens Hus

Når Alberte Winding og andre artister hen over vinteren går på scenen i Kulturhuset i Byens Hus, er det resultatet af bestræbelserne i en lille forening med en stærk mission. Berit Ringby, stifter af Spillestedet KULØR, arbejder for en større diversitet i den rytmiske musikbranche både på og bag scenen.

Vimpler i regnbuens farver hænger fra loftet fra det sidste arrangement i 'Agoraen', som det nye mødested for kulturarrangører i kulturhuset på Hellerupvej 24 hedder. Berit Ringby ser lidt forvirret ud, da hun ankommer, for sidst hun var her, fandtes Agoraen ikke. Hun ser sig nysgerrigt om:

– Her er virkelig sket noget, siden jeg var her sidst.

Der sker hele tiden noget nyt i kulturhuset på Hellerupvej. Senest er Spillestedet KULØR føjet til den efterhånden lange liste af arrangører.

Hvor er kvinderne?

Berit Ringby er stifter af foreningen Spillestedet KULØR, der vil skabe koncerter i kulturhuset med fokus på reel mangfoldighed både foran og bag scenen.

Berit Ringby har været vidt omkring i musik- og kulturbranchen. Hun er konservatorieuddannet sanger og musiklærer og har primært haft sit virke bag scenen. I dag arbejder hun på Sankt Annæ Gymna-

sium som manager for gymnasietets kor og symfoniorkester, men hun har tidligere arbejdet i livebranchen. Og så har hun en kandidatgrad i kulturformidling med tilvalgsfag i music management fra Københavns Universitet. Den uddannelse gav en teoretisk overbygning på hendes praktiserings erfaring – men det var også her, hun så et mønster. Hun fortæller:

– Ordet mangfoldighed bliver brugt flittigt inden for kultur- og musikbranchen. Men glæden over de mange fine hensigter om øget mangfoldighed, som jeg læste om på mit studie, faldede i mødet med branchen. For da jeg kiggede den efter i sømmene, så jeg, at der nærmest ingen kvindelige ansatte var.

Nye undersøgelser viser, at fordelingen i den danske musikbranche er cirka 80/20 i mændenes favør. Og eftersom udviklingen er nærmest ikke eksisterende inden for ligestillingen i den rytmiske musikbranche, så tabte jeg tålmodigheden og måtte handle. Jeg har altid været en igangsætter. Min logik siger mig, at det er det rigtige sted at starte. At skabe et sted, hvor vi kvinder selv kan være med til at ændre ubalancen.

Spillestedet KULØR holder til i Byens Hus. Her kan man den 20. januar opleve sanger Alberte Winding og den 24. marts singer-songwriter Katrine Schmidt. Billetter kan købes på billetto.dk

Flere forbilleder

Lige nu består Spillestedet KULØRs bestyrelse af kvinder, men det er ikke ambitionen i sig selv:

– Det handler ikke om, at vi helt rigtigt kun vil have kvinder i bestyrelsen. Vi vil også gerne have mænd med. Men så længe kønsbalancen i branchen er så skæv, føler vi os nødsaget til at trække i den anden retning. Derfor gav det mening at starte bestyrelsen med et andet udgangspunkt end det traditionelle, hvor mænd ofte er overrepræsenterede, siger Berit Ringby.

» Vi vil bryde vanetænkningen og skabe flere positive rollemodeller «

Berit Ringby

Spillestedet KULØR lægger i første omgang ekstra vægt på agendaen omkring kønsdiversitet. De vil vise, at kvinder i lige så høj grad som mænd kan være leveringsdygtige, når det kommer til musisk håndværk, levende musik og god lyd:

– Vi har ikke noget ønske om at tale så meget om det, vi gør. Vi vil hellere bare gøre noget og via handling vise verden, at kvinder også kan levere et professionelt håndværk. Jeg tror, det har en større effekt, altså helt ubevidst, at opleve en dygtig kvindelig tekniker, trommeslager eller producer end at høre nogle tale om det.

For Berit Ringby handler det om at få vist så mange dygtige kvinder frem som muligt for at skabe flere forbilleder for fremtidens musikere, koncertarrangører, lydteknikere og producere:

– Vi vil bryde vanetænkningen og skabe flere positive rollemodeller på alle niveauer af liveområdet. Det her projekt handler ikke kun om køn. Det handler om diversitet i bredeste forstand.

Hellerup har det, der skal til

Spillestedet KULØR holder til i kulturhuset i Byens Hus på Hellerupvej 24, hvor de arrangerer koncerter:

– Det var som at komme hjem, da jeg trådte ind i koncertsalen. Jeg har været på andre koncertvenues, men de havde ligesom ikke det, der skulle til. Da jeg talte med Lærke (red. leder af kulturhuset Byens Hus), så fornemmede jeg bare en anden åbenhed over for projektet, end jeg har mødt andre steder. Jeg kunne mærke, at vi kunne være med til at præge det her sted. Den åbenhed, der blev vist os, er vi meget taknemmelige for.

Byens Hus' motto er 'vi skaber sammen', og det var lige præcis det, Berit Ringby og hendes nystartede forening blev inviteret til at gøre. ■

MØD EN MEDARBEJDER

Hjørnesteinen er vores medarbejdere – vi gør alle Gentofte Kommune til et godt sted at leve, bo og arbejde.

Et mindset om at skabe et godt arbejdsmiljø

Mød Johannes Voer Rasmussen fra Bofællesskaberne Skelvej og Callisensvej.

Johannes Voer Rasmussen har arbejdet i fem år som forstander for Bofællesskaberne Skelvej og Callisensvej, som er to bofællesskaber for 18-45-årige med lettere autisme eller Aspergers syndrom.

At skabe sammen er kodeordet hos medarbejderne i bofællesskaberne, hvor alle anstrenger sig for at få arbejds- og privatliv til at gå op i en højere enhed – ikke bare for dem selv, men også for borgerne.

– Jeg kan ikke sætte mig ned og sige, at vi har gjort én ting. Den måde, vi arbejder på, er et mindset og ikke en metode. Der er en samskabelse mellem alle borgere og ansatte, hvor alle tager et ansvar – både borgere, medarbejderne og ledelsen.

Med Johannes i spidsen blev der sørget for at alle ansatte bestod et diplommodul i samskabelse, så alle er ens klædt på i forhold til at kunne have den samme omstillingsparathed i arbejdet med borgere og deres egne arbejdstider.

– Alle medarbejderne har været med til at skabe den måde, vi arbejder på. De kan selv ændre på deres arbejdstimer, så det både passer deres liv, men også beboernes. Det handler især om, hvordan vi kan håndtere beboernes behov, og de ligger jo ikke altid mellem klokken 9-16.

Fleksibiliteten i arbejdstiden handler selvfølgelig mest om timer og mødetider, men i bofællesskaberne har medarbejderne også fået økonomien med. På den måde har de rådgivning over budgetterne, og dermed kan de tage egne og hurtige beslutninger. Og det kommer i sidste ende beboerne til gode.

Bofællesskaberne Skelvej og Callisensvej er to kommunale botilbud i Gentofte, der udgør en samlet organisation rettet mod borgere med Autisme Spektrum Forstyrrelser (ASF). Medarbejderne består primært af socialpædagoger med mange års erfaring inden for ASF. Læs mere på bfsc.gentofte.dk

Pesticidrester i grundvandet – men drikkevandet er fint

En opgørelse fra Danmarks Naturfredningsforening viser, at det kun er de to ø-kommuner Læsø og Fanø, der overhovedet ikke har haft pesticidrester i drikkevandsboringerne inden for de seneste fem år. Men selvom der er pesticidrester i Gentoftes drikkevand, kan du trygt drikke det alligevel.

Pesticidrester findes i næsten alle landets kommuner. Der er med andre ord rester af sprøjtemidler i det grundvand, som vandværkerne pumper op i stort set hele Danmark – og desværre også i Gentoft.

I langt de fleste af Gentoftes drikkevandsboringer ligger fundet af pesticidrester et godt stykke under myndighedernes grænseværdier, men i enkelte boringer har mængden af pesticidrester ligget lige omkring grænsen og nogle gange over.

Rent drikkevand

På vandværket bliver alt vand fra boringerne dog blandet op, hvilket betyder, at mængden af pesticidrester ligger væsentligt under grænseværdien, inden det løber ud i dit glas. Du behøver derfor ikke at frygte at få skadelige mængder af pesticidrester, når du drikker vand fra Gentoftes vandhaner.

DMS er den pesticidrest, der hyppigst viser sig i prøver fra danske vandværker. Det er et nedbrydningsprodukt fra nogle svampemidler, man typisk har brugt i gartnerier eller som konserveringsmiddel i træbeskyttelse. De målte niveauer af DMS i dansk grundvand udgør dog ikke en sundhedsrisiko ifølge Miljøstyrelsen og Styrelsen for Patientsikkerhed.

Novafos, der står for drikkevandsforsyningen i blandt andet Gentoft Kommune, holder et vågent øje med udviklingen.

– Vi gør alt, hvad vi kan for at sikre rent vand til vores forbrugere. Vi overvåger vandkvaliteten intensivt, og heldigvis ligger antallet af pesticidrester stabilt i Gentoftes drikkevand. Skulle det ændre sig, har vi et beredskab klar til at tage hånd om situationen – men der er ikke noget, der tyder på, at det skulle komme til at gå den vej, siger Bo Lindhardt, vicedirektør og vandchef i Novafos.

Det kan du selv gøre:

- Anvend grønnere løsninger end ukrudtsmidler, når græsplænen er fyldt med mælkebøtter, eller mellemrummet mellem fliserne er groet til.
- Læg et underlag ud til at opsamle stænk og overskydende maling og træbeskyttelse.
- Aflever rester af maling og træbeskyttelse på genbrugspladsen. Lad være med at hælde resterne i afløbet!

Når dit barn har angst

Forældre inviteres til at deltage i programmet 'FÅ STYR PÅ angsten' – et 10-ugers forløb for forældre med børn i 1. - 6. klasse, der lider af let til moderat angst. Vi har mødt psykologerne Julie Raunstrup Riis-Hansen og Ida Marie Løvschal Ankerfelt, der her fortæller mere om forløbet.

» Man skal holde øje med, hvor meget angst forstyrrer barnets hverdag «

Julie Raunstrup Riis-Hansen (t.v.)

'FÅ STYR PÅ angsten' er udviklet som et selvhjælpsprogram til forældre. Formålet med programmet er at vejlede og give forældrene redskaber til selv at håndtere og hjælpe deres barn og dermed forebygge, at angsten kommer til at styre barnets og familiens liv.

Hvornår har mit barn angst?

Så hvornår skal man som forældre ty til handling overfor sit barn? Hvornår nærmer barnet sig symptomer på angst? Julie Raunstrup Riis-Hansen forklarer:

– Man skal holde øje med, hvor meget det forstyrrer barnets hverdag. Hvis de har svært ved at være adskilt fra deres forældre, at sove alene om natten, generelt har mange bekymringer, eller tit er bange for at gøre noget flovt eller pinligt, eller hvis de begynder at undgå legeaftaler, fødselsdage, skoleud-

flugter eller fritidsaktiviteter. Hvis angsten forhindrer dem i at leve et helt normalt børneliv, så skal man nok begynde at søge hjælp. Hun fortsætter:

– Angst kan også vise sig med fysiske symptomer, såsom ondt i maven, hovedpine, irritabilitet, kvalme eller barnet har svært ved at falde i søvn. Barnet kan også pludselig få 'voksne' bekymringer, fx om familiens økonomi 'hvis vi køber det her, har vi så råd til at komme på ferie' med mere.

Ida Marie Løvschal Ankerfelt supplerer:

– Som forælder skal man også se på, hvor mange 'særegler' man har overfor barnet: Har man et behov for hele tiden at beskytte barnet mod ting, der er helt normale? Giver man fx barnet en mobiltelefon med i skole, fordi der er behov for konstant forsikring om, at alting er ok? Giver man igen og igen barnet lov til ikke at deltage i fællesaktiviteter på skolen? Pakker man barnet ind i vat?

Indblik i familiens dynamikker

Programmet er målrettet forældrene, som skal klare forløbet selv. Derfor er det vigtigt, at der ikke er for meget rod i barnets liv i form af reelle problemer, hvor barnet fx bliver udsat for mobning i skolen eller er klemte i en skilsmisse. På den måde sikrer man sig også, at det rent faktisk handler om angst og ikke om en krise derhjemme, hvor angsten måske mere er et udtryk for en 'sund reaktion på et usundt miljø'.

– Det er et krævende forløb, hvor man får et indblik i sine hjemlige dynamikker: Hvordan man lever, og hvordan man taler til sine børn, og det skal man selvfølgelig være klar til at rumme, siger Ida Marie Løvschal Ankerfelt.

De 10 uger

Hen over de 10 uger mødes forældrene til to workshops, hvor formålet er at klæde dem på til selv at kunne klare behandlingen derhjemme med børnene, og de får desuden mulighed for at udveksle erfaringer med andre forældre.

De første fire uger handler om at lære angsten at kende og dens symptomer. Forældrene lærer, hvordan det føles for barnet at have angst, hvordan forældrene utilsigtet kan komme til at vedligeholde barnets angst gennem det, de gør og siger, og hvilke redskaber, der er gode at behandle angsten med, fx vejrtrækningsøvelser og tankeeksperimenter. Julie Raunstrup Riis-Hansen uddyber:

– Til at starte med er det vigtigt, at forældrene får et fælles sprog, så de kan stå på samme side, når de skal hjælpe barnet – de skal være enige om forløbet, og hvordan de taler med barnet.

Når programmet når til uge fem, bliver øvelserne mere individuelle, og man går tættere på det enkelte barns behov. Det handler om, at barnet skal begynde at håndtere sine tanker og følelser, mens man nærmer sig det, de er angste for. Forældrene skal også øve sig i at være i angsten sammen med barnet eller i det, som er svært.

– Her skal man begynde at sætte sig nogle mål. Handler det fx om, at barnet er bange for at være adskilt fra sine forældre på en legeaftale, så kan første skridt være, at man starter med at tage over til kammeraten med sin mor, og så fortsætter man lidt 'op ad trappen' til det, som er sværere, måske at spise med eller at overnatte. Man tager ét skridt ad gangen, fortæller Ida Marie Løvschal Ankerfelt.

Fordelen ved at bruge et selvhjælpsprogram er, at forældrene kan fortsætte behandlingen, hvis man ikke er nået helt i mål efter de ti uger. Julie Raunstrup Riis-Hansen slutter:

– Børn vil jo som udgangspunkt gerne kunne det samme som deres venner, så det er vigtigt, at vi gør, hvad vi kan, for at nå dertil. ■

'FÅ STYR PÅ angsten' er et forældrebasert selvhjælpsprogram til forældre og børn i 1.-6. klasse. Man deltager i workshops sammen med syv andre forældre og to gruppeledere.

'FÅ STYR PÅ angsten' programmet består af to forældreworkshops, og forældre arbejder mellem de to workshops med forskellige øvelser i en manual sammen med barnet derhjemme. Hele forløbet strækker sig over ti uger.

Nye hold starter tre - fire gange om året. Forløbet er gratis.

For tilmelding eller mere information ring på telefon 3998 4044. Du kan også læse mere på gentofte.dk/hjaelpvedangst

Mursten genopstår i nyt

Vi har i årevis genanvendt de mursten, der er blevet afleveret på genbrugsstationen. Stenene bliver typisk knust sammen med andet byggeaffald og brugt som underlag i vores veje. Men den tid er ved at være forbi, for det giver langt mere værdi, når mursten genbruges i nye huse og bygninger.

I et forsøg bliver der i løbet af december 2022 opstillet en container på genbrugsstationen til hele og halve mursten, så de kan blive genbrugt og ikke ender som underlag i vejnettet som hidtil.

Murstenene bliver fragtet til virksomheden Gamle Mursten, der har udviklet

en særlig teknik til rensning af murstenene med vibrationer og uden brug af kemikalier eller vand. De brugte mursten bruges derefter i nye byggerier og renoveringer.

Tilbage til god gammel praksis

Genbrug af mursten er ikke nogen ny idé. Da Esrum Kloster blev revet ned efter reformationen i 1536, blev byggematerialerne genbrugt i byggeriet af blandt andet Kronborg Slot, der stadig efter næsten 450 år står som et af de smukkeste renæssanceslotte i Nordeuropa.

I modsætning til nybrændte mursten har mursten, der har været brugt før, patina og skaber rå og rustikke overflader til facader, gulve og vægge. Historien og sjælen bevares, og der er foruden miljøgevinsten gode grunde til at genbruge mursten.

byggeri

En genbrugsstation – med tryk på genbrug

Den nye frasortering af mursten bliver starten på en ny æra for genbrugsstationen, hvor alt, hvad der kan genbruges, sorteres til genbrug, fremfor at blive genanvendt eller gå til forbrænding. Affaldsplanen (2021-2032) lægger op til mindst en tredobling af genbrug, og her kommer især byggematerialer til at have stor betydning i at opnå det mål.

Det er kun hele og halve mursten, der kan genbruges. Mindre stykker og stumper af mursten og mørtel skal i containeren til tegl. Forventningen er, at en container med mursten til genbrug skal indføres permanent i paletten af containere i Gentofte såvel som på Vestforbrændings øvrige genbrugsstationer. ■

Juice- og mælkekartoner flytter sammen med plastaffald

Fra årsskiftet får borgere i villaer og rækkehuse tømt deres beholdere til plast og metal lidt oftere. Den hyppigere tømning indføres, fordi der også skal være plads til husholdningernes mad- og drikkekartoner i rummet til plasten. Juice- og mælkekartoner sendes med plastaffaldet til et sorteringsanlæg og derfra videre til genanvendelse.

Etageejendommene har siden januar 2022 haft mulighed for at sortere juice- og mælkekartoner i samme beholder som plastaffaldet. Fra årsskiftet skal villaer og rækkehuse også i gang med at blande plastikaffald og kartoner. For at få plads til kartonerne skal der ske en hyppigere tømning af beholderen til plast og metal fra hver 4. til hver 3. uge.

Det giver mening at sortere kartonerne med netop plasten. Andre europæiske lande har tradition for at indsamle de to typer affald sammen, og der findes allerede anlæg, der på sorteringsbånd sorterer plast, som er blandet med fødevarerkartoner.

Plast og mad- og drikkekartonerne fra Gentofte går til et anlæg i Tyskland, hvor plasten bliver sorteret i forskellige plasttyper og kartonerne for sig. Kartonerne sendes herefter videre til et behandlingsanlæg, hvor papirfibrene adskilles fra kartonens øvrige materialer, så de kan genanvendes.

Mad- og drikkekartoner er en af de ti affaldstyper, som regeringen kræver, at landets kommuner indsamler. Indsamling af kartoner er også et delmål i Gentoftes Affaldsplan (2021-2032) og den overordnede vision om at knække affaldskurven blandt andet ved at sende flere ressourcer til genanvendelse og så få som muligt til forbrænding.

Og det går allerede den rigtige vej. I 2021 sendte vi ca. 600 tons plastaffald til genanvendelse, og i 2022 forventer vi at indsamle omkring 700 tons plast og fødevarerkartoner.

Læs mere om genanvendelse, sortering og rengøring af juice- og mælkekartoner m.fl. på gentofte.dk/mad-drikkekartoner

Julie Møller, der er i lære som murer, bakker op om mere genbrug af byggeaffald. Hun gør gerne en indsats for at få sorteret de halve og hele mursten for sig.

GENBRUG OG GENANVENDELSE – HVAD ER FORSKELLEN?

Genbrug: Genstanden bevarer sin oprindelige form og bruges til det formål, den oprindeligt er tiltænkt. Fx når brugte mursten renses og indgår i nyt byggeri. Ved genbrug bevarer affaldet sin værdi.

Genanvendelse: Materialet, som en genstand består af, bruges i fremstillingen af en ny genstand, ofte med en ændret form og nyt formål. Fx når aluminium fra en dåse smeltes og bruges i fremstillingen af en ny cykel.

Genanvendelse er typisk forbundet med et ressource- og energiforbrug, når materialer skal neddeles eller varmes op i produktion af nyt.

Tredobling af genbrug

Gentofte Kommune har sat sig for at tredoble mængden af indbo og byggeaffald, der bliver genbrugt, senest i 2025.

Indsamling af byggeaffald til genbrug er afgørende for at nå det mål og har desuden stor miljøgevinst.

Julen er fuld af energi

Ved juletid fyrrer vi op for ovnen, når der skal bages og steges. Men ak – det er dyrt i den nuværende energi- og inflationskrise. Det er dog langt fra første gang gentofteborgerne har måttet spare.

Du kender måske verselinjen 'Gåsestegen er til bageren sendt' fra julesangen 'Sikken voldsom trængsel og alarm' fra 1848. En gåsesteg var simpelthen for stor til datidens ovn, og derfor måtte køkkenpigen pile afsted med gåsen – det kunne fx være til Ravns Bageri, der lå midt på Gentoftegade i midten af 1800-tallet. Det siges, at bageren holdt styr på de mange gæstgæster ved at rive et sæt spillekort over på midten. Den ene halvdel stak han i rumpen på gåsen – den anden halvdel fik køkkenpigen med hjem som kvittering.

Når køkkenpigen så skulle hente den stegte gås, kunne hun med spillekortet være sikker på at få den rette gås med hjem. Selvom samstegningen hos bageren skyldtes datidens ovnstørrelse, har det givetvis sparet brændsel i forhold til, hvis hver husholdning skulle fyre op. Måske er tiden kommet til at samstegte med din nabo? Et andet gammelt tip til at spare på energien er hokassen, hvor en ret – fx risengrød eller kartofler – bringes i kog for derefter at blive sat i en isolerende hokasse. Her bliver retten færdig i eftervarmen og brænder heller ikke på.

Småkagen – en moderne triumf
Ovnen, som nok var for lille til en gås, passede perfekt til julebag. Fra midten af 1800-tallet havde de fleste gentofteborgerne en lukket ovn, der enten var opvarmet med brænde eller gas. På samme tid blev bagepulveret opfundet, og det helt fine hvedemel uden kim og skaller var blevet allemandseje.

Der udstanses julekager i Strandvejs Gasværkets udstillingslokale, 1970.

Den treenighed skabte grundlaget for mange af de julesmåkager, vi kender så godt. Småkagen passede godt til borger-skabets livsstil, hvor man gik på visitter hos hinanden, og nu havde man altså noget nemt at byde sine gæster; småkagen er nemlig langtidsholdbar.

Under Første Verdenskrig var det en udfordring at få bagt sine julesmåkager; for ikke nok med at der var lavt gastryk på grund af spærretider i løbet af dagen, så var der også rationering på sukker og mælk. Gentofte Kommunes Dyrtidskontor var nødt til at hyre ekstra medarbejdere i julen 1917 for at følge med udstedelsen af rationeringskortene. Under Anden Verdenskrig var der også rationeringer på gas og fødevarer, og det førte til opfindelsen af nyt julebag og konfekt, fx erstatningsmarcipanen (lavet af kartofler og essenser) og havregrynskugler- og kager; sødt som siden er blevet juleklassikere.

Det var også under Verdenskrigene, at familier i byen fik lov til at holde en 'familiegris', så de bedre kunne være selvforsynende med kød. Arkivet har en film, som viser familien Jensens kæmpestore svin, som undslap ovnen i 1943 og fik lov at leve julen over, fordi den var blevet et kært kæledyr.

Brug gas – det gør solen

Overskriften kan synes helt malplaceret i den nuværende energikrise, men det var ikke desto mindre Strandvejs Gasværkets slogan i 1970'erne. Gasværket underviste børn i madlavning og gassens fortræffigheder i deres udstillingslokaler på Strandvejen, og her var der især travlhed i julen.

Elselskabet NESA underviste også og udgav desuden husstandsdelte pjecer og kundeblade med energisparetips. At opfordre kunderne til at spare på den vare, man sælger, kan virke uhensigtsmæssigt, men selskabet indtog her en slags opdragende rolle i forhold til energiforbruget. Formålet med udgivelserne var med deres egne ord at: 'Oplyse forbrugerne om selskabets virksomhed og de problemer, der knytter sig hertil. Ligeledes vil man vejlede forbrugerne med hensyn til elektricitetens rette anvendelse.'

Under oliekrisen i 1973 vrirler det med artikler i Villabyerne Avis, som minder om de problemer, vi står med nu. Også dengang blev der skruet ned for varmen i klasselokalerne, busafgange blev nedlagt, hver anden vejlygte blev slukket, og svømmehallen, børnehaver og rådhuset holdtes lukkede mellem jul og nytår. Og så kom en gammel skik til ære og værdighed igen; nemlig hokassen. God jul! ■

Gentofte Lige Nu
udgives af
Gentofte Kommune
Rådhuset
Bernstorffsvej 161
2920 Charlottenlund

Telefon 3998 0000
www.gentofte.dk
gentofte@gentofte.dk

Ansvarshavende redaktør
Kommunikationschef
Marianne Grundsøe
mags@gentofte.dk
Telefon 3998 3401

Redaktion
Redaktør
Charlotte Laursen
calu@gentofte.dk
Telefon 5132 2520

Layout
Trine Bjerre
tib@gentofte.dk
Telefon 9117 7155

Indlæg til bladet
Består af bidrag fra
medarbejdere i
Gentofte Kommune

Gentofte Lige Nu
udkommer 6 gange
om året til alle
husstande i Gentofte
Kommune

**Information fra
din kommune**
December 2022
22. årgang
Oplag 45.880